

Lærere, der var ved Skolen, saa maa jeg tilstaa, at jeg ikke ret forstaar en saadan Udtalelse. Af den Omstændighed, at der er en hel Mængde Lærere ved en Højskole, følger jo nemlig ikke, at den udøver en frugtbringende Indflydelse. Naar der spørges om, hvem der er det bedste Tilfyn ved vore Højskoler, saa tillader jeg mig at mene, at det hverten er de Mand, der blive udsætte dertil af en Minister, eller andre Tilfynshavende, men derimod Folket. Den bedste Dom over en Skole er, at den bliver talrig besøgt, thi det er et Vidnesbyrd om, at den giver en saadan Undervisning, som der virkelig er Trang til hos Folket. Den høitærede Minister udtalte endvidere, at der ikke vilde vindes saalidt, naar der kom en Mand til at reise omkring, som havde den rette Kyndighed og Kjærlighed til Sagen; men der kommer jo igjen det Spørgsmaal frem, hvorom der vistnok ikke er saa lidt Uenighed, nemlig Spørgsmaalet om den rette Kyndighed og den rette Kjærlighed. Vi vide jo nok, at der ikke er saa lidt Forskjel paa, hvad man anser for at være Højskolernes Opgave. Der er Nogle, som mene, at det er Højskolernes Opgave at meddele visse bestemte positive Kundskaber, og der er Andre, som mene, at deres Opgave er den at arbejde til, at der kan komme en Løstelse blandt Folket, at arbejde paa, at de Unge Dine og Hjertier kunne blive aabnede for Alt, hvad der er ædelt og stort i vort Folk, at virke for dette Maal og at tragte derefter. Derfor tror jeg nok, det vil blive vanskeligt at sige, om en Mand har den rette Kyndighed og Kjærlighed til Sagen eller ikke, og naar den høitærede Minister mente, at de skriftlige Udarbejdelser, som han havde modtaget fra nogle af Højskolerne, skulde være et Vidnesbyrd om, at man var kommen til at sætte sit Maal meget laadt, og om, at det ikke stod ret godt til der, saa tror jeg ikke, at det er et Bevis for, hvorledes det staar til ved Højskolerne. Naar vi se ud over Folket, se alle de unge Mand, der stoffes paa Højskolerne, og se, hvor store Offre der bringes baade af Korældrene og af Eleverne selv for at komme derind, saa tror jeg langt snarere, at dette er et Bevis paa, at det virkelig er noget Godt, der bydes dem. Jeg vil derfor, nu da jeg har faaet Ordet, slutte med at gjøre en Hensigt til det ærede Finantsudvalg. Naar jeg nemlig ser efter, hvor stor Elevantallet er paa de forskjellige Skoler, samt hvorledes Fordelingen af de 28,000 Kr. Tilskud fra Statens Side er foregaaet, saa kan jeg ikke finde, at der er nogen retfærdig Grund for denne Fordeling. Jeg har set, at der er Skoler, som have været besøgt af 23 til 24 Elever hvert Halvaar, og som have faaet 800 a 1,000 Kr., medens der er andre Skoler, som have været besøgte af 70 Elever, og som kun have faaet 200 Kr., og derfor vil jeg gjerne gjøre den Hensigt til det ærede Finantsudvalg, om det ikke vilde anse det

for rigtig nu at fastsætte visse Regler, hvorefter dette Tilskud fra Statens Side blev uddelt til forskjellige Folkehøjskoler. Derfor man ikke vil det, da er det bedst at stryge det hele Betsløb og saa forhøje den Sum, som bliver givet til fattige Elever; derved forekommer det mig egentlig, at Pengene blive bedst anvendte; lad det saa blive overladt til Hver især, hvad Højskole han vil søge. Stulde det ske, hvad jeg helst ønsker, at hele Betsløbet til Højskolerne, nemlig 28,000 Kr., bliver strøget, og Summen til de fattige Elever ikke blot forhøjes med den Sum, men maaske endog med et større Betsløb, og at det da blev paalagt Skoleraadene ikke at fastsætte, hvilket Maximum eller Minimum der kan udddeles til hver enkelt Ansøger, thi naar der er en fattig Karl, som Ingenting eier, saa mener jeg, at vi skyldte at give ham det, han kan opholde sig for ved Højskolen. Naar der er sagt, at der ikke er Grund til at forhøje Summen til de fattige Højskoleelever, og at dette viste sig derved, at der ikke kommer Ansøgninger nok ind om disse Summer, da er det, fordi den Sum, man har budt hver enkelt, er for lille. Den fattige Ijenedekarl, der Ingenting eier, kan ikke tilflyde Noget. Naar man saa byder Salodelen, Tredie- eller Fjerdedelen af, hvad Opholdet paa Højskolen koster, saa nytter det ikke Noget, og derfor er det min Mening, at skulle vi bevilge det, — og jeg skal gjerne gaa med til at bevilge en større Sum — saa skulle vi gjøre det saaledes, at det virkelig kan komme de fattige Elever til Gode. Saaledes som Stillingen nu er, kan jeg ikke være med til at lægge det i Ministerens Haand; jeg vil have, at der skal gives bestemte Regler, saa at vi kunne være sikre paa, at de Penge, der blive bevilgede, bli brugte i den Hensigt, hvori de ere bevilgede.

Clausen: Da jeg ikke kan følge Hvertallet i et enkelt af de Punkter, som nu foreligger til Afstemning, nemlig Endringsforslaget under Nr. 72 angaaende Tilskud til en Realskole i Herning, skal jeg motivere min Afstemning med nogle faa Ord. Jeg er saa fuldt som Rogen en Ven af Undervisningens Fremme; men jeg drager dog i Tvivl, om man paa dette Tidspunkt bør yde Tilskud til en paatænt Skole. Der er i Betænkningen anført, at Herning med 250 Ib. Hartkorn har et Antal skoleføgende Børn af 160. Jeg finder ikke, at dette er noget saa overordentlig stort Antal i Forhold til Hartkornet. Alleerede i min Ungdom, for 34 til 35 Aar siden, var der i det Sogn, hvori jeg den Gang var, kun 400 Ib. Hartkorn med et Antal skoleføgende Børn af c. 200, og dette er, som sagt, 35 Aar tilbage. Spis vi de to Exempler sammen, saa forekommer det mig, at det Antal skoleføgende Børn, der er i Herning efter det Hartkorn, som der findes, forholdsvis ikke er stort i vor Tid. Men vi maa da ogsaa gaa ud fra, at ikke altid Hartkornet bør